

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/153/2022
Identifikačné číslo spisu:	3119210919
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3119210919.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, so sídlom M. R. Štefánika 20, Trenčín, proti žalovanému K. R. Ď., bývajúcemu v M. M., V. X, o zaplatenie 48,54 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 20C/40/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. októbra 2021 sp. zn. 17Co/8/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 23. októbra 2020 č. k. 20C/40/2019-37 výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 48,54 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 48,54 eur od 18. júla 2017 do zaplatenia, výrokom II. vo zvyšku žalobu žalobcu zamietol a výrokom III. priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že žalobca uplatnil proti žalovanému náklady na vyhotovenie fotokópií spisu ako aj náklady na poštovné spolu vo výške 48,54 eur, ktorých výpočet žalobca aj náležite objasnil. Súd prvej inštancie pri skúmaní toho, či má právomoc rozhodnúť o uplatnenom nároku poukázal na ustanovenie § 61 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), podľa ktorého procesnú subjektivitu má nielen ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti, ale aj ten subjekt, komu ju zákon priznáva. Podľa § 5 ods. 5 písm. a/ zákona č. 453/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2014 Z. z. účinnom od 1. januára 2015 má úrad práce, sociálnych vecí a rodiny spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania a môže samostatne konať pred súdom v rozsahu svojej pôsobnosti. Medzi pôsobnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny nepochybne patrí aj sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. a s tým je spojený vznik práva na uplatnenie náhrady materiálnych nákladov vzniknutých pri poskytnutí informácií. Mal za to, že žalobcovi svedčí aktívna vecná legitímácia domáhať sa zaplatenia predmetného peňažného nároku voči žalovanému, pretože žalobca ako štátny orgán (preddavková organizácia napojená na rozpočet Ústredia práce,

sociálnych vecí a rodiny) je v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. povinnou osobou a vznikli mu vecné náklady pri sprístupnení požadovaných informácií. Úhrada týchto nákladov je podľa § 21 ods. 4 zákona č. 211/2000 Z. z. príjmom žalobcu, ktorému ako povinnej osobe vznikli tieto náklady. Ďalej ustálil, že na strane žalovaného je daná pasívna vecná legitímácia, pretože žalovaný požiadal žalobcu o vyhotovenie a zaslanie fotokópií predmetného spisu. Žalobca vyhotovil fotokópie spisového materiálu a zaslal ich žalovanému, čo nespochybnil ani žalovaný vo svojom odpore proti platobnému rozkazu. Rozhodnutie o. i. založil na konštatovaní, že zákon č. 211/2000 Z. z. vychádza zo zásady, že informácie sa poskytujú žiadateľovi bezplatne. Podľa § 21 ods. 1 cit. zákona však vzniká žiadateľovi o informácie povinnosť na úhradu materiálnych nákladov, ktoré vznikli povinnej osobe (žalobcovi) v súvislosti so sprístupnením informácií a tak súd prvej inštancie rozhodol, že žalovanému vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi predmetný peňažný dlh v žalobcom uplatnenej sume 48,54 eur. O nároku na náhradu trov konania rozhodol s poukazom na zásadu úspechu podľa § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 28. októbra 2021 sp. zn. 17Co/8/2021 I. rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. a v závislom výroku III. o náhrade trov konania potvrdil a II. žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení za použitia ustanovenia § 5 ods. 5 písm. a/ zákona č. 453/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2014 Z. z. účinnom od 1. januára 2015 uviedol, že žalovaný v odvolaní spochybňoval najmä právnu subjektivitu žalobcu, ale jeho argumentácia je totožná s tou, ktorú žalovaný viedol v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s ňou aj vyčerpávajúcym spôsobom vyrovnal. Zdôraznil, že nie je úlohou odvolacieho súdu opakovať odpoveď súdu prvej inštancie na totožnú otázku, ak odvolateľ v odvolaní nepriniesol žiadnu novú argumentáciu schopnú vyvrátiť vecnú správnosť prijatých záverov. Skonštatoval, že v konaní bolo nepochybne preukázané, že žalobca poskytol žalovanému ním požadované informácie a súd prvej inštancie k tomuto záveru prezentoval rozsiahlu argumentáciu (ods. 27. napadnutého rozsudku), pričom žalovaný v podanom odvolaní nekonkretizuje, v čom bola požadovaná informácia, ktorú mu žalobca poskytol, neúplná. Odvolací súd preto dôvodil, že nemohol pristúpiť k preskúmaniu záveru súdu prvej inštancie o tom, že žalobca neposkytol žalobcovi žiadajú informáciu v jej úplnosti a v tejto súvislosti ozrejmil, že čím je námietka všeobecnejšia, tým všeobecnejšie k nej súd môže pristúpiť a posudzovať ju. Nie je možné, aby súd za odvolateľa špekulatívne domýšľal argumenty, konkretizoval všeobecné tvrdenia alebo vyberal zo spisu tie skutočnosti, ktoré odvolateľove tézy podporujú. Takým postupom by súd prestal byť nestranným a prevzal by na seba úlohu odvolateľovho advokáta. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. a v závislom výroku III. o náhrade trov konania potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie bez potrebných náležitostí s tým, že sa bude zastupovať sám. Bol názoru, že neexistuje ústavne súladný dôvod, ktorý by mohol uprieť jeho právo zastupovať sa sám na najvyššom všeobecnom súde. Ide o praktickú realizáciu jeho ústavných práv a nazdával sa, že byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom je právom každého účastníka dovolacieho konania, a nie jeho povinnosťou; rozviedol úvahu, že ako dovolateľ (sledujúc obsah dovolania a cieľ, ktorý chce dovolaním dosiahnuť) je v konflikte záujmov s advokátmi reprezentovanými SAK, preto nemá inú možnosť, ako sa zastupovať sám, pretože ide o patovú situáciu, ktorú CSP nerieši. Dovolateľ teda pri podaní dovolania nebol zastúpený advokátom a ani nepreukázal, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP.

5. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza, že dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom (viď § 429 ods. 1 veta prvá CSP). Podľa § 429 ods. 2 CSP

povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) upravuje § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

6. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

7. Spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, R 39/2020).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. S ohľadom na skutočnosť, že povinné zastúpenie dovolateľa v dovolacom konaní advokátom je obligatórnou procesnou podmienkou dovolacieho konania podľa prvej vety ustanovenia § 429 ods. 1 CSP (obdobne uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018), dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľ uvádzal v podanom dovolaní o tom, že neexistuje ústavne súladný dôvod, ktorý by mohol uprieť jeho právo zastupovať samého seba na najvyššom súde, že ide o praktickú realizáciu jeho ústavných práv a že ako dovolateľ je v konflikte záujmov s advokátmi reprezentovanými SAK. Dovolací súd v odpovedi na tieto dôvody ďalej uvádza, že v dovolacom konaní je hlavným zmyslom požiadavky obligatórneho zastúpenia vytvorenie procesného filtra na zjavne neopodstatnené, resp. neprípustné dovolania, ako aj zabezpečenie toho, aby malo dovolanie všetky potrebné náležitosti, vrátane uvedenia a konkretizovania dôvodu, pre ktorý sa rozhodnutie odvolacieho súdu napáda dovolaním. Rovnako obligatórnou náležitosťou riadne podaného dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP aj skutočnosť, že dovolanie bolo spísané advokátom. K tomu hodno dodať, že profesionalita advokáta vytvára predpoklad pre vyššiu kvalitu vedenia súdneho konania a rovnako má vplyv na jeho efektívnosť a hospodárnosť.

11. Obligatórne zastúpenie v civilnom procese predstavuje jednu z procesných podmienok na strane

strán sporu. Jeho koncepcia vychádza z článku 13 ods. 2 CSP, podľa ktorého zákon ustanoví, kedy je zastúpenie povinné a v ktorých prípadoch je strana sporu povinná byť zastúpená advokátom. Samotná funkcia obligatórneho zastúpenia spočíva vo zvýšenej miere ochrany strán sporu a rovnako tak aj v dosiahnutí vyššej efektivity a hospodárnosti konania. Práve vyššia efektivita a zvýšenie hospodárnosti konania boli jednými z hlavných myšlienok rekodifikácie civilného procesu. V žiadnom prípade však existenciu obligatórneho zastúpenia nemôžeme chápať ako zamedzenie prístupu k súdu (princíp priamosti civilného procesu). Článok 6 dohovoru totiž nebráni zmluvným štátom prijať nariadenia o prístupe k súdu v záujme výkonu spravodlivosti.

12. V danom prípade dovolateľ nie je zastúpený advokátom a nepreukázal, že sám má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje riadne poučenie o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 429 CSP). Napriek uvedenému ostala táto osobitná podmienka dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 a 2 CSP) nesplnená, v dôsledku čoho nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

13. Keďže v posudzovanej veci nie je splnená osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z § 429 ods. 1 CSP a nejde pritom o žiaden z prípadov uvedených v § 429 ods. 2 CSP, najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. e/ CSP pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Následkom nesplnenia tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania je nemožnosť uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu, nakoľko prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútny, ale je obmedzený citovaným zákonným ustanovením sledujúcim legitímny cieľ, ktorým je podanie iba kvalifikovaných podaní (dovolaní) na najvyšší súd ako mimoriadnu opravnú inštanciu.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.